

Aktualności

07.02.2023 20:33

Liczba wyświetleń: 180

Treść

Na podstawie badań z roku 1933 i rok 1996

Jeszcze pod koniec XX wieku u niektórych mieszkańców Przysietnicy można było zauważyć wole na szyi (powiększenie tarczycy). Historia pokazuje, że we wcześniejszych wiekach takich mieszkańców było znacznie więcej. Różnie tłumaczono sobie tę chorobę. W przekazach ustnych zachowało się tłumaczenie, jakoby miało ono być wynikiem klątwy, jaka spadła na wioskę z powodu śmierci księdza zabitego w czasie sporu mieszkańców Przysietnicy i Moszczenicy Wyżnej o wodę, rzekę, (której bieg Moszczeniczanie chcieli zmienić w kierunku swojej wioski).

Pierwsze lekarskie opracowanie dotyczące wola i matolectwa na terenie Galicji Zachodniej, opublikowane zostało w 1889 roku. Autorzy tej pracy Ciechanowski i Urbanik stwierdzili, że stopień częstości wola na Podkarpaciu, idzie prawie równolegle z rozpowszechnianiem się endemicznego matolectwa, a współcześnie Wikipedia w artykule o Przysietnicy przytacza używane w miejscowości obraźliwe określenia.

W 1933 roku Zakład Higieny Uniwersytetu Jagiellońskiego w

Krakowie przeprowadził badania częstości występowania wola we wsi Przysietnica. Badania wykazały obecność wola u 60,8% ogółu osób zbadanych. W oparciu o wykonane tam badania lekarskie i chemiczną analizę pobranych próbek wody pitnej, spośród wielu domniemyanych czynników przyczyniających się do endemii wola, za główną przyczynę tego stanu, przyjęto niedobór jodu w środowisku.

Przy okazji opisano szczegółowo jadłospisy miejscowej ludności.

Zwyczaje żywieniowe ludności wsi Przysietnica w roku 1933:

Liczba posiłków - od dwóch do czterech dziennie.

Śniadanie -zazwyczaj składało się z zupy mącznej na wodzie lub mleka i wody z ziemniaków. Do pracy w polu zabierano pajdę czarnego chleba.

Obiad - praktycznie zawsze składał się z jednego dania i była to najczęściej zupa w „miednicy” - rozgotowane ziemniaki omaszczone mlekiem. Innym wariantem była zupa z kaszy na wodzie lub mleko z ziemniakami. Niekiedy zjadano kawałek razowego chleba lub to samo, co na śniadanie z dodatkiem tłuszczu wieprzowego

Kolacja - najczęściej nie różniła się od śniadania, chociaż czasem spożywano barszcz z sosu chlebowego - tzw. żur z ziemniakami. Tak „luksusowo” żywili się bogaci chłopci, czyli posiadający krowę lub kozę. Biedni (posiadający mało ziemi lub w ogóle jej nie posiadający) jedli jeden do dwóch razy dziennie i często były to posiłki pozbawione nawet soli, gdyż na nią nie było ich stać. Ogólnie rzecz biorąc, poziom życia na wsiach galicyjskich pod koniec lat 30 był nawet niższy niż w końcówce XIX wieku.

W 1996 roku pracownicy Zakładu Higieny ponownie trafili do Przysietnicy i przeprowadzili badania sposobu żywienia i stanu odżywiania ludności. Główny punkt badawczy znajdował się w szkole.

Zwyczaje żywieniowe ludności wsi Przysietnica w roku 1996:

Liczba posiłków – w ciągu dnia trzy lub cztery.

Śniadanie – spożywano głównie mleko i chleb czasem z dodatkiem tłuszczu (masło, margaryna śniadaniowa), zupy mleczne, sporadycznie dodatki do pieczywa (parówki, pasztet, pasztetowa, pasta jajeczna), bardzo rzadko wędliny.

Drugie śniadanie – to przeważnie owoce sezonowe z własnego ogrodu (jabłka, śliwy, gruszki, truskawki) sporadycznie chleb, ser biały, czasami domowe ciasta(serowiec, jabłecznik).

Obiad – w niedzielę tradycyjnie rosół z makaronem, kura, ziemniaki, warzywa surowe lub gotowane (kapusta, ogórek kiszony, mizeria, buraki), w dni powszednie głównie zupy(jarzynowa, ziemniaczana, barszcz, pomidorowa, krupnik, ogórkowa), czasami także drugie danie (placki ziemniaczane, pierogi, knedle, naleśniki, łazanki z kapustą, kluski na parze, racuchy z jabłkami, ziemniaki z jajkiem sadzonym lub z kapustą). W tygodniu drugie dania z mięsem spożywano sporadycznie, (królik, wątróbka drobiowa, kotlet mielony, kiełbasa smażona).

Kolacje - głównie chleb z dodatkiem tłuszczu, czasem wędliny oraz surowych warzyw (pomidor, ogórek kiszony, cebula, rzodkiewka), lub ciepłe danie (pierogi, ziemniaki z kwaśnym mlekiem).

Na podstawie tych badań można jednoznacznie stwierdzić olbrzymią poprawę jakości żywienia mieszkańców Przysietnicy w stosunku do roku 1933. Oczywiście od roku 1996 w Przysietnicy, jak i w całym kraju zaszły kolejne zmiany, dlatego pracownicy zapowiadają tu przeprowadzenie badań porównawczych(ZG).

Źródło: Zmiany sposobu żywienia ludności Polski Południowej (Galicji) na tle przemian polityczno-gospodarczych w XIX i XX wieku -Zakład Higieny i Dietetyki, Uniwersytet Jagielloński, Collegium Medicum, Kraków

1933, tamże.

Przewiń do początku